

[Center za spodbujanje bralne pismenosti](#) v Mariborski knjižnici

Strokovni dogodek
ABC bralne pismenosti v digitalnem okolju
8. – 10. oktober 2020, Maribor
Predavanja bodo potekala prek aplikacije ZOOM.

Predstavljeni bodo naslednji prispevki:

- **Dr. Igor Žunkovič: *Branje literarne fikcije* - Ponedeljek, 5. oktober 2020 ob 12.00.**

Branje je miselni proces, ki se ga moramo naučiti, in sicer skozi zapleten, dolgotrajen in urejen učni proces. Ker je branje zahtevna miselna funkcija, je motivacija ključen dejavnik njegovega učenja in izvajanja. Opis kognitivnih mehanizmov, vključenih v branje literarnih besedil, pokaže, zakaj je učenje težavno, obenem pa pokaže tudi, zakaj je branje ena od ključnih dejavnosti ustvarjalnega človeškega uma. Bistveno vprašanje torej ni, kako vzbuditi zanimanje za branje, marveč kako vzbuditi zanimanje za branje literarne fikcije. Osrednje zanimanje predavanja je zato oris različnih učinkov, ki jih imajo literarna besedila (in njihovi sestavni deli) na bralce. Skozi opis delovanja posameznih značilnosti literarne pripovedne fikcije lahko nazadnje ugotovimo, da je branje literarnih fikcijskih zgodb dejavnost, ki ima tudi družbeni pomen, na katerega pa v kontekstih vsakodnevnih ekonomskih, socialnih in političnih procesov pogosto pozabljamo.

*Dr. Igor Žunkovič je asistent na Oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Je avtor knjige *Evolucija in literatura: literarni darvinizem v precepu literarne vede in prevajalec knjig *Kako se literatura igra z možgani?* Paula B. Armstronga in *O izvoru zgodb Briana Boyda. Središče njegovega zanimanja tvorijo sodobni nevro-kognitivni pristopi k raziskovanju književnosti in branja ter tudi zgodovinsko razmerje med literaturo in empiričnimi znanostmi, še posebej fiziko in biologijo. Obenem raziskuje sodobno dramatiko, poezijo in prozo, med drugim predvsem delo Gregorja Strniše, ki ga je analiziral v svoji doktorski disertaciji *Katarza in vesoljska zavest* (2013).***

- **Klaudija Šterman Ivančič: *Dosežki na področju branja in motivacija za branje v raziskavi PISA 2018* - Sreda, 7. oktober 2020 ob 10.00.**

Raziskava PISA je mednarodna raziskava znanja, ki se izvaja pod okriljem organizacije OECD, v njej pa je v letu 2018 sodelovalo že 79 držav iz celega sveta. Izvaja se vsaka tri leta, v Sloveniji od leta 2006. Z raziskavo PISA ugotavljamo matematično, naravoslovno in bralno pismenost slovenskih 15-letnikov, kar pomeni, da v raziskavi večinoma sodelujejo dijaki in dijakinje prvih letnikov srednješolskih izobraževalnih programov. Vsakič, ko se raziskava izvede, je eno od omenjenih področij pismenosti poudarjeno področje merjenja. To pomeni, da je temu področju v preizkusu PISA namenjenih več nalog, hkrati pa ugotavljamo tudi druge dejavnike, ki se s tem področjem posredno ali neposredno povezujejo. V letu 2018 je bilo v raziskavi PISA

ponovno poudarjeno področje merjenja branje, nazadnje smo to področje kot poudarjeno obravnavali leta 2009. Rezultati iz leta 2018 kažejo, da slovenski 15-letniki sicer dosegajo nadpovprečne dosežke na preizkusu iz branja PISA 2018, hkrati pa v primerjavi z vrstniki iz držav OECD poročajo o podpovprečni motivaciji za branje. Namen prispevka je predstaviti same rezultate raziskave PISA 2018, s poudarkom na rezultatih s področja motivacije za branje. Predstavljeni bodo rezultati s področja veselja do branja, časa namenjenega branju za zabavo, uporabi različnega bralnega gradiva in dejavnosti branja na spletu, predstavljeni pa bodo tudi rezultati s področja učiteljeve socialno-čustvene opore pri pouku slovenščine, povratne informacije učencem pri tem predmetu in učiteljevega navdušenja pri poučevanju. Pri tem nas bodo zanimale razlike glede na izobraževalni program in spol, ponekod pa bomo lahko rezultate primerjali s tistimi, pridobljenimi leta 2009.

***Klaudija Šterman Ivančič** je zaposlena na Pedagoškem inštitutu kot raziskovalka na področju mednarodnih študij, predvsem Programu mednarodne primerjave dosežkov učencev (PISA). V okviru omenjenega se posebej ukvarja s preučevanjem motivacijskih, učnih in socialnih dejavnikov učnih dosežkov tako v Sloveniji kot v drugih državah. V zadnjem času je področje njenega znanstveno raziskovalnega dela predvsem problematika dosežkov na področju bralne, matematične, naravoslovne in finančne pismenosti ter učinki kakovosti medosebnih odnosov na učne dosežke in učno vedenje mladostnikov.*

- **Dr. Sabina Fras Popović: #športajmoinberimo - Sreda, 7. oktober 2020 ob 12.00.**

Sodelovanje kulture, vzgoje in izobraževanja ter športa v okviru *Evropskega tedna športa* je sedaj že tradicionalno. Evropski teden športa 2020 bomo v tem letu povezali z *Nacionalnim mesecem skupnega branja 2020* (NMSB). V treh osrednjih območnih knjižnicah bomo 17., 24. in 30. septembra (Koper, Maribor in Kranj) v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo, Olimpijskim komitejem Slovenije – Zvezo športnih zvez (OKS), Ministrstvom za kulturo, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Javno agencijo za knjigo RS izpeljali nacionalni pilotni projekt **#športajmoinberimo**. S projektom želimo pomagati mladim športnikom h kakovostnemu preživljanju časa na športnih pripravah, pred tekmo in med tekmami ter jim predstaviti pozitivno vlogo, ki jo lahko ima knjiga kot pripomoček za koncentracijo, osredotočenost, sprostitvev ter zavzetost, pa tudi za medsebojno sodelovanje (zlasti pri ekipnih športih). Spoznali jih bomo z leposlovnimi in strokovnimi knjigami ter jim predstavili, kako knjiga pomaga graditi znanje, hkrati pa jim npr. predstavi tudi situacije, v katerih literarni junaki najdejo svojo definicijo uspeha na športni poti, čeprav vse ne gre tako kot si želijo. Na strokovnem srečanju ABC bralne pismenosti bomo predstavili izhodišče projekta in evalvacijo izvedbe v letu 2020.

Dr. Sabina Fras Popović, bibliotekarska višja svetnica, je vodja Centra za spodbujanje bralne pismenosti v Mariborski knjižnici. Po izobrazbi je univerzitetna diplomirana komparativistka in univerzitetna diplomirana bibliotekarka, formalno izobraževanje je nadaljevala na oddelku za bibliotekarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, kjer je leta 2007 magistrirala in 2015 tudi doktorirala. V Mariborski knjižnici je zaposlena od leta 2001. Zadnje desetletje je njena pozornost usmerjena tudi na delovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije. Njen najljubši projekt, ki ga vodi od leta 2015 oziroma od hokejske sezone 2015/2016, je Hokejska bralna postava. Projekt je v letu 2019 prejel nagrado Združenja splošnih knjižnic za inovativno storitev za uporabnike.

- **Dr. Sandra Mršnik: *Bralna pismenost in razvoj slovenščine-OBJEM (Ozaveščanje, Branje, Jezik, Evalvacija, Modeli)* - zanimive ugotovitve o samoocenah učencev/dijakov in mnenju učiteljev do motiviranosti za branje in do dejavnosti pouka, ki spodbujajo dvig ravni bralne pismenosti - Četrtek, 8. oktober 2020 ob 10.00.**

V prispevku bomo predstavili razvojni projekt OBJEM, ki je namenjen dvigu ravni bralne pismenosti po celotni vertikali izobraževanja, saj temelji na izmenjavi inovativnih didaktičnih pristopov poučevanja in učenja. S projektom se spodbuja aktivnejšo vlogo otrok, učencev in dijakov s tem, da sledimo uvajanju gradnikov bralne pismenosti. Po eni strani je projekt usmerjen v drugačno vlogo vseh sodelujočih, po drugi strani pa v spreminjanje odnosa bo bralne pismenosti. S projektom zasledujemo naslednje cilje:

- povečati zanimanje za branje različnih virov in s tem dvig motiviranosti za branje,
- dvigniti ozaveščanje o pomenu različnih vrst virov ter kritično presojati zanesljivost virov,
- večjo ozaveščenost vseh učiteljev o razvoju bralne pismenosti pri vseh predmetih,
- spodbujati veščine IKT v vsakodnevni šolski aktivnosti,
- izvajati kolegialne hospitacije ter s tem spodbujati profesionalni razvoj učiteljev,
- raziskovati lastno učno prakso preko akcijskega načrtovanja ter evalvirati vse korake projektnih aktivnosti.

Projekt skozi vrsto aktivnosti ozavešča o pomenu bralne pismenosti in njenem vplivu na vsa področja človekovega delovanja. Je eden prvih poskusov, ki obravnava vertikalno nadgradnjo bralne pismenosti. Skozi didaktične pristope in preko metodologije akcijskega raziskovanja, udeleženci razvijajo inovativne učne pristope, ki spodbujajo aktivno vlogo otrok/učencev/dijakov in ob tem razvijajo splošne in specifične kompetence. V projektu se razvijajo gradniki bralne pismenosti, ki so osnova ravno za oblikovanje in preizkušanje didaktičnih pristopov. V projektu sodelujejo partnerji: poleg ZRSŠ še vzgojno-izobraževalni zavodi-12 vrtcev, 25 osnovnih šol, 22 srednjih šol; Univerza v Ljubljani: Filozofska fakulteta, Pedagoška fakulteta, Fakulteta za računalništvo, Univerza v Mariboru: Pedagoška fakulteta in Pedagoški inštitut.

V različnih aktivnostih projekta smo izvedli tudi merjenje kompetenc, kjer smo podrobno analizirali motiviranost učencev in dijakov do branja različnega bralnega gradiva. Ravno tako smo za mnenje vprašali o istih postavkah tudi učitelje. Rezultate smo primerjali ter izračunali statistično pomembnost. Analizirali smo več področij, izpostavili bi motiviranosti za branje, saj med samoocenami učencev ter ocenami učiteljev in ravnateljev prihaja do izrazitejših razlik. Učitelji v povprečju ocenjujejo, da je motiviranost za branje nižja, kot kažejo povprečne samoocene učencev. Učitelji in ravnatelji ocenjujejo, da je od 25 % do 50 % učencev motiviranih za branje. Medtem ko več kot 50 % učencev sporoča, da se s posameznimi postavkami strinjajo in popolnoma strinjajo. Največja razlika v povprečnih ocenah je opazna pri postavkah *Uživajo v branju, Berejo stvari, ki si jih sami izberejo* in *Ponavadi dobro berejo*. Učitelji in ravnatelji v povprečju ocenjujejo, da je delež dobrih bralcev in učencev, ki v branju uživajo, nekoliko nižji, kot kažejo samoocene učencev. Več kot polovica, 56 % učencev sporoča, da uživajo v branju, medtem ko učitelji in ravnatelji ocenjujejo, da uživa v branju le okoli 40 % učencev. Dve tretjini učencev meni, da so dobri bralci. Učitelji in ravnatelji pa ocenjujejo, da je dobrih bralec le okoli 40 % učencev. Zanimiva so tudi druga področja, kjer prihaja do razhajanj med učenci/dijaki in učitelji, ki jih bomo predstavili na strokovnem srečanju.

Dr. Sandra Mršnik je od leta 2000 zaposlena na Zavodu za šolstvu, območni enoti Koper in vodi projekt OBJEM, ki se osredotoča na dvig ravni bralne pismenosti in razvoj slovenščine kot učnega jezika s preizkušanjem didaktičnih pristopov. Njena bibliografija obsega več kot osemdeset zapisov, ki razkrivajo njeno obsežno znanstveno raziskoavlna objaviranje in aktivno sodelovanje na različnih strokovnih in znanstvenih dogodkih. Je tudi predavateljica na različnih seminarji. Bila je nosilka več razvojnih projektov, kjer je povezala praktične pedagoške izkušnje in znanstveno raziskovalno poročje. Doktorirala je s temo dosežki učencev pri pouku matematike in stališča učiteljev do reševanja matematičnih problemov.

- **Mag. Estera Možina: Opisniki temeljnih zmožnosti - Četrtek, 8. oktober 2020 ob 12.00.**

Za skupine, ki so prikrajšane z vidika vključevanja v vseživljenjsko izobraževanje, smo dolžni soustvarjati nove priložnosti za aktivno pridobivanje temeljnih zmožnosti oziroma ključnih kompetenc, in sicer tako za uspešno vključevanje na trg dela in socialno vključenost kot za splošno življenjsko uspešnost. Na Andragoškem centru Slovenije smo v okviru razvojnega dela v sodelovanju z učitelji odraslih – praktiki po metodologiji akcijskega raziskovanja pripravili t.i. opisnike temeljnih zmožnosti za 8 področij temeljnih zmožnosti in jih objavili v priložnih knjižicah. V prispevku predstavimo namen in metodologijo priprave opisnikov ter opišemo njihovo uporabnost. Izvorno smo se za pripravo opisnikov odločili zato, ker smo želeli učiteljem v programih za ranljive skupine dati orodja za kakovostno izobraževalno delo z ranljivimi skupinami odraslih. Opisniki omogočajo lažje prilagajanje izvedbenega kurikula posameznim udeležencem in njihovim potrebam, razvit je tudi inštrument za vstopno in končno preverjanje pridobljenih znanj in spretnosti. Opisniki pomagajo abstraktno temeljno zmožnost konkretizirati, jo narediti uporabno, predvsem pa jo »napolniti« s primeri iz vsakdanjega življenja odraslih. Ker gre za uporaben zapis, skozi katerega učitelji in drugi izobraževalci (predvsem tisti z manj izkušnjami) pridobijo tisti prvi občutek, kaj nasičuje temeljno zmožnost na ravni, ki je ustrezna ranljivim odraslim ter jih hkrati s pomočjo predlaganih pripomočkov za delo z udeleženci opremlja z različnimi didaktičnimi rešitvami, menimo, da so opisniki temeljnih zmožnosti uporaben pripomoček za strokovne delavce, ki se na različnih področjih ukvarjajo z izobraževanjem ranljivih skupin.

Mag. Estera Možina je sociologinja, na Andragoškem centru Slovenije razvojno in raziskovalno deluje na področju pismenosti odraslih od leta 1991. Sodelovala je pri nastanku prvega programa za razvoj pismenosti odraslih v 90ih letih ter pri številnih drugih programih za ranljive skupine odraslih. Med raziskovalnimi dosežki velja omeniti, da je bila nacionalna koordinatorica več mednarodnih raziskav s področja spretnosti odraslih, med drugim raziskave IALS leta 1998 in raziskave PIAAC 2016, obe sta potekali pod okriljem OECD. V zadnjih desetih letih je vodila usposabljanja učiteljev za razvoj pismenosti odraslih ter več mednarodnih in nacionalnih razvojnih in raziskovalnih projektov, med drugim tudi nacionalno evalvacijo in prenovu programov pismenosti odraslih.

- **Mag. Darja Lavrenčič Vrabec: Zlate hruške, kakovostno branje, za vse - Petek, 9. oktober 2020 ob 10.00.**

V Mestni knjižnici Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, bo celo leto 2020 praznično obarvano in obsijano s sijajem zlatih hrušk, saj obeležujemo 10. obletnico podelitve priznanj zlata hruška. Zlata hruška, znak za kakovost mladinskih knjig, izhaja iz Priročnika za branje kakovostnih mladinskih knjig, ki vsako leto predstavi produkcijo mladinskih knjig na slovenskem knjižnem trgu in oceni njeno kakovost. Sistematično in dosledno vrednotenje celotne knjižne produkcije za mlade sega v leto 2010, ko je nastala tudi celostna podoba zlata hruške, od istega leta pa Pionirska podeljuje tudi priznanja zlata hruška v štirih kategorijah. Knjige, ki so prejemnice znaka zlata hruška, se uvrščajo na bralne sezname, z njimi spodbujamo branje, nakup za domače, družinske knjižnice, vstopamo na mladinske oddelke splošnih knjižnic, v šolske knjižnice, knjigarne, tudi v knjižne zbirke vrtcev. Želimo si, da bi bile zlate hruške prepoznane po vsej Sloveniji in da bi dosegla čim več mladih, pa tudi odraslih bralcev in družin. Z zlatimi hruškami seznanjamo strokovnjake s področja mladinskega knjižničarstva, mladinske književnosti ter knjižnega založništva in jih vabimo na vsakoletno slavnostno prireditev okviru Slovenskega knjižnega sejma, na kateri podeljujemo priznanja zlata hruška. V zadnjih letih se je delež izdaj, ki so prejele znak zlata hruška, precej povečal, zlata hruška pa postaja vse bolj prepoznavna. O utripu in življenju zlatih hrušk med slovenskimi knjižničarji in založniki smo leta 2020 izvedli anketo ter na osnovi njihovih odgovorov načrtali zemljevid zlatih hrušk, ki nas bo usmerjal naprej. V danih založniških razmerah, ki knjigi niso ravno naklonjene, je pred Pionirsko razmislek – s kakšnimi oblikami dela naj z zlatimi hruškami poleg mentorjev branja še bolj neposredno nagovarja tudi (mlade in manj mlade) bralce in kako naj svojo energijo usmeri v promocijo odličnosti ter se z zlatimi hruškami čim bolj približa "terenu".

mag. Darja Lavrenčič Vrabec je diplomirala iz slovenistike in bibliotekarstva na ljubljanski Filozofski fakulteti ter leta 2000 magistrirala iz mladinske književnosti. Zaposlena je v Mestni knjižnici Ljubljana kot vodja Pionirske - centra za mladinsko književnost in knjižničarstvo. Vrsto let aktivno sodeluje pri Priročniku za branje kakovostnih mladinskih knjig kot urednica, pri nacionalnem projektu »Zlata hruška«, je članica delovne skupine pri Slovenskem knjižnično-muzejskem MEGA kvizu. Aktivno sodeluje s prispevki na strokovnih sredah in simpozijih, jih tudi koordinira in vodi. Piše prispevke s področja mladinske književnosti, med drugim pripravlja tudi bibliografije mladinskih avtorjev, aktivno sodeluje na domačih in nekaterih mednarodnih konferencah o branju in mladinskem knjižničarstvu. Je članica projektne strokovne skupine »Rastem s knjigo za OŠ in SŠ« pri JAK, bila je tudi članica delovne skupine za pregled in dopolnitev Nacionalne strategije za razvoj bralne pismenosti pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport RS, ki jo je vlada RS decembra 2019 sprejela kot Nacionalno strategijo za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019-2030. Delovno se povezuje tudi v različnih medresorskih projektih, ki so povezani s knjigo, branjem, kot so npr. Kulturni bazar idr. Sodeluje in se povezuje z najrazličnejšimi različnimi ustanovami s področja branja, promocije branja. Čopovo diplomo, najvišje državno nagrado za izjemne uspehe na področju knjižničarstva, ki so širšega družbenega pomena in prispevajo k napredku knjižnične stroke je prejela za svoje delo leta 2017.

- **Petra Potočnik: *Beremo skupaj: vsak dan, vsak mesec, doma, v službi, na kolesu in ob drevesu!* - Petek, 9. oktober 2020 ob 12.00.**

Na Nacionalni mesec skupnega branja bomo pogledali z vidika nove situacije, ki jo je med nas prinesel koronavirusa, predstavili bomo novosti v tem letu, ob tem pa tudi postregli s prvo delno evalvacijo in primerjavo s preteklim letom. Predstavili bomo poudarke leta 2020 in načrte za naprej.

Petra Potočnik je diplomirana komparativistka, strokovna sodelavka Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS, nacionalna koordinatorica za Nacionalni mesec skupnega branja.

